

Potraviny s falší

Ano, žijeme ve světě, kde ekonomické zájmy stojí za snížením kvality některých potravin, a řada z nich se dokonce falšuje. Cílem falšování je totiž hlavně snaha výrobce spotřebitele ošidit na kvalitě, stát o příslušnou daň nebo clo a získat ekonomickou výhodu proti konkurenci.

Nejčastěji se falšují drahé výrobky (lihoviny, víno, koření) a ty, které se prodávají nejvíc (masné a mléčné výrobky, tuky a oleje, ovocné šťávy). Falšování potravin může mít při použití některých náhražkových surovin i zdravotní dopad na spotřebitele. Příkladem je **náhrada některých složek toxickými látkami, např. použití diethylenglykolu na zvýraznění chuti vína, naředění rostlinných olejů minerálním olejem nebo přidávání melaminu do mléčných výrobků**. Pro alergiky nebo malé děti je nebezpečná i nedeklarovaná přítomnost levného kravského mléka v sójovém nápoji, bílkovin burských ořechů ve zmrzlině a čokoládě.

Ovocné džemy a tak dále...

Hlavní surovinou pro výrobu džemů, ovocných pomazánek, povidel, pyré je ovoce. Obvyklou a nejlevnější složkou těchto produktů jsou v našich podmínkách jablka, ale samozřejmě přidávají se i další druhy ovoce.

„Při falšování džemů výrobce nejčastěji špatně uvádí použitý druh ovoce nebo nahrazuje dražší ovoce levnějším. Dalším způsobem falšování je užití nižšího ovocného podílu, než je v legislativě uváděné množství (všeobecně pro džemy platí 350 g/kg, ale existují výjimky podle druhu ovoce a deklarované kvality), a přitom ještě třeba maskuje nižší ovocný podíl přidávkem přírodních barviv,“ říká Ing. Helena Čížková z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze.

S tím těsně souvisí i použití džemů a ovocných produktů tohoto typu do dalších výrobků, zářným příkladem jsou ovocné jogurty. Před lety jedna spotřebitelská organizace v západní Evropě spočítala, že **deklarovaných jahod použitých v jahodových jogurtech za jeden rok je asi třikrát víc, než se jich na zeměkouli urodilo**. Spotřebitel, který si dnes přečte složení ovocného jogurtu, bývá mnohdy velice překvapen, kolik barviv, případně šťáv z červené řepy je v takovém jahodovém, borůvkovém či jiném jogurtu použito. Legislativa je v tomto směru poměrně benevolentní. Jsou-li uváděny také jahody, borůvky či džem z nich, nic nebrání, aby se jogurt jmenoval „borůvkový“.

Masné výrobky

Od podzimu roku 2001 platí u nás tzv. špekáčková vyhláška (č. 326/2001 Sb.), která měla za cíl zastavit propad kvality masných výrobků, k němuž v průběhu let po zrušení povinných ČSN došlo.

Vyhláška definuje složení těchto výrobků: měkké uzeniny – špekáček, kabanos, vídeňský párek, debrecínský párek, jemný párek, lahůdkový párek, spišský párek, ostravská klobása, šunkový salám, gothajský salám, junior salám, český salám. Trvanlivé – vysočina, selský salám, turistický trvanlivý salám, poličan, hercules, dunajská klobása, lovecký salám, paprikáš.

I když už vášně mezi dozorovými orgány, spotřebiteli a výrobcí utichly, přeci jen se ještě můžeme na pultech obchodů setkat s výrobky, které – byť by měly mít podle vyhlášky konstantní kvalitu – jsou občas nedobré a nekvalitní. Nemluvíme teď o výrobcích z dovozu, jichž se vyhláška netýká, pokud se – zjednodušeně řečeno – v mateřských zemích prodávají pod stejným názvem. Bohužel se však často jedná o výrobky, u nichž vyhlášku nedodrží domácí výrobci.

Výsledkem snahy výrobce ušetřit a nahradit maso levnějšími nebo dostupnějšími surovinami (kůže, mechanicky separované maso, mouka, škrob, sojové bílkoviny, bramborová vláknina atd.) je pak pro některé zákazníky velmi atraktivní cena špekáčků 30 - 40 Kč za kg (výkupní cena výsekového masa je až dvojnásobná) ovšem za podmínky poněkud zvláštní chuti, textury i výsledku po opékání.

Dalšími způsoby falšování masných výrobků je **záměna živočišných druhů, nedostatečné vysušení trvanlivých salámů a zakrytí vad např. přidávkem koření a barvením výrobku**

Co dělat, abychom se k nákupu takových výrobků nenechali svést?

Především **nenakupovat podle ceny, pamatovat, že při nákupu masných výrobků opravdu v drtivé většině případů platí, že za málo peněz málo muziky**. Pokud žijeme ve větší obci, **hledejme svého řezníka**, u něhož máme vyzkoušeno, že prodává kvalitní zboží.

A ptejme se, jak u pultu, tak známých - v prvním případě můžeme zjistit, odkud výrobek pochází (máme na to právo), v druhém se můžeme dozvědět, s jakým prodejcem mají naši přátelé dobré či špatné zkušenosti.

A pokud kupujeme balené výrobky, čtěme jejich složení. Pokud zjistíme např. obsah různých rostlinných vláknin, mějme na paměti, že v kvalitním výrobku nemají co dělat.

Med

Kupovat med v běžném obchodě se dá dnes srovnávat se záhadou hlavolamu. Šance na jeho rozluštění jsou naprosto minimální. To se nikdo nedoví, ty můj kvítku medový – zemi původu nezjistíte. Buď med pochází z EU, nebo ze země mimo EU. **Zda je od českého včelaře, nemáte šanci se dozvědět.** Vzhledem k tomu, že například v čínském medu byly zjištěny stopy antibiotik, není pro spotřebitele tak nepodstatné vědět, odkud med pochází.

Další falšování se týká botanického původu medu jak z pohledu chuti a vůně, tak vzhledem k různým cenám medů. **Méně hodnotné nebo směsné medy jsou totiž vydávány za hodnotnější nebo za konzumenty vyhledávanější** (akátový, lipový med nebo medovicový pocházející ze snůšek z jehličnatých lesů).

“Klasické falšování medu pak probíhá tak, že se do něj přidávají látky na bázi sacharózy (řepný či třtinový cukr, částečně či zcela hydrolyzované sacharózy nebo sirupy vyrobené hydrolýzou škrobu,” upozorňuje opět Ing. Helena Čížková z VŠCHT Praha, **“zaměňuje se také medovicový a nektarový med a za pravý se vydává tzv. umělý med, což jsou aromatizované cukerné roztoky.”** K odhalení takových medů pomůže pouze laboratorní vybavení...

Mgr. Iva Picková, odbornice na spotřebitelské právo